

Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2008. g.

Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2008

Kornelija Minichreiter

Primljeno/Received: 16. 03. 2009.
Prihvaćeno/Accepted: 14. 04. 2009.

Institut za arheologiju iz Zagreba tijekom srpnja 2008. g. proveo je na zemljištu Galovo u sjeveroistočnom dijelu Slavonskog Broda nastavak sustavnih arheoloških istraživanja neolitičkog naselja starčevačke kulture koje pripada njezinoj početnoj fazi razvitka. Radovi su obuhvatili iskop u dijelu naselja koji se prostire istočno od radnih zemunica 205, 207 i 291 i koji obuhvaća južni dio obredno-ukopnog prostora, djelomično otkrivenog prve godine istraživanja. U površinskom sloju otkrivena su ostaci dva groba brončanodobne nekropole Barice-Gredani, a u prapovijesnom humusu gornji dijelovi dvije velike zemunice.

Ključne riječi: Brod, Galovo, arheološka istraživanja, naselje, starčevačka kultura, rani neolitik, stupanj Linear A
Key words: Slavonski Brod, Galovo, systematic archaeological excavation, settlement, Starčevo culture, Early Neolithic, Linear A

Institut za arheologiju iz Zagreba tijekom srpnja 2008. g. proveo je na zemljištu Galovo u sjeveroistočnom dijelu Slavonskog Broda (k.č. br. 6207/4 k.o. Brod), nastavak sustavnih arheoloških istraživanja neolitičkog naselja starčevačke kulture koje pripada njezinoj početnoj fazi razvitka. Ova istraživanja provedena su u okviru znanstveno-istraživačkog projekta Instituta za arheologiju u Zagrebu „Prapovijesni identitet prvih zemljoradničkih populacija kontinentalne Hrvatske“ (197-1970685-0681), čija je voditeljica dr. sc. Kornelija Minichreiter.¹ Radovi su provedeni na temelju Rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Slavonskom Brodu, Klasa UP/I-612-08/08-08/158; UR.BR. 532-04-10/1-08-2, od 23. lipnja 2008.

Tijekom radova 2008. g. nastavljen je iskop u dijelu naselja koje se prostire istočno od radnih zemunica 205, 207 i 291 (Minichreiter 2008, 32-35) i koji obuhvaća južni dio obredno ukopnog prostora, otkrivenog prve godine istraživanja. Istražene su SJ 01, 02, 03 i 04 u kvadrantima I/7, J/7, K/7, I/8, J/8, K/8 do razine prapovijesnog naselja.

U površinskim slojevima SJ 01 i 02 otkriveni su na dva mjesta ostaci brončanodobne keramike, što ukazuje na postojanje ostataka brončanodobne nekropole grupe Barice – Gredani i u kvadrantima istraženim 2008. g. To su ostaci grobova koji su bili najdublje ukopani u tumulima, jer je inače prije 20-ak godina poljoprivrednom obradom terena, pri čemu su oranice poravnane, uništen niz tumula nekropole Barice-Gredani. Ovo su dragocjeni podaci jer potvrđuju da se nekropola prostirala dalje prema jugu iznad obredno-ukopnog prostora starčevačkog naselja i upotpunjuju spoznaje o prostiranju brončanodobne nekropole na

zemljištu Galovo. Naime, brončanodobni su grobovi već otkriveni na ovom prostoru kod istraživanja ukopnog prostora 1997. i 1998. g. na nekoliko mjesta oko 50 m sjeverno od ovih nalaza (Minichreiter 1997, 40-43; Minichreiter 1999, 25-29). U SJ 04 – prapovijesnom humusu otkrivena je na dva mjesta veća gustoća nalaza, što ukazuje da se u ovom prostoru nalaze dvije veće zemunice.

Pokretni arheološki materijal sastojao se od brojnih ulomaka lonaca, zdjela i zdjela na nozi. Vanjska površina grubog posuđa bila je ukrašena neorganiziranim barbotinom, zatim plastičnim trakama s otiscima prsta. Na jednom ulomku lonca „S“ profila, dio trbuha i vrata, obod je ukrašen otiscima prsta. Na ulomcima zdjela na nozi (kupe), čija je površina fino glačana, naziru se tragovi bojanja i ukrašavanja slikanim ornamentima. Ulomak žrtvenika – noga i ugaoni dio postolja sa stiliziranom životinjskom protomom pripada prema klasifikaciji žrtvenika tipu 3, a to su žrtvenici na četiri noge vodoravnoga četverokutnog postolja, sa životinjskim protomama na uglovima i najbrojniji su među nalazima žrtvenika na Galovu (Minichreiter 2007, 114-120). Među litikom nađene su cijepane izradevine, zatim kamenje grube površine – dijelovi žrvnjeva i brušene površine – komadi brusnoga kamena. Nađeno je i nekoliko jezgri i brojni odbojci, grebala, pločice, krhotine zatim sječiva s obradom na jednoj ili na obje strane. Zanimljiv je nalaz kamene kugle promjera 5,5 x 7 cm, koja je prvi do sada otkriven primjerk ove vrste na Galovu. Njezinu namjenu ne može se sa sigurnošću utvrditi jer je mogla služiti ili kao grijač ili kao streljivo za pračku.

Ostaci životinjskih kosti su malobrojni što je i logično s obzirom da su istraženi slojevi gornjih dijelova zemunica.

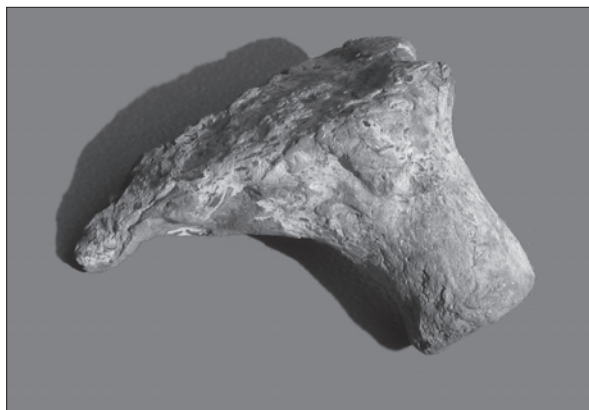
I u ovom dijelu naselja otkrivena arheološka građa pripada po svojim stilskim odlikama stupnju Linear A starčevačke kulture kao i u dosadašnjim istraživanjima.

¹ Stručna voditeljica radova bila je autorica ovih redaka u suradnji s dr. sc. Zorkom Markovićem i diplomirane arheologinje Katarine Botić iz Instituta za arheologiju iz Zagreba. Terenski iskop obavljalo je 12 radnika iz Slavonskog Broda i Donje Vrbe.

Sl. 1. Slavonki Brod, Galovo, zračni snimak arheološkog lokaliteta (snimio: J. Sudić)

Fig. 1. Slavonki Brod, Galovo, aerial photo of the archaeological site (photo: J. Sudić)

Sl. 2. Slavonki Brod, Galovo, dio glinenog žrtvenika sa stiliziranom protomom na uglu postolja (snimila: K. Minichreiter)

Fig. 2. Slavonki Brod, Galovo, part of a clay altar with a stylized protome in the corner of the base (photo: K. Minichreiter)

Literatura

- Minichreiter, K., 1997., Zaštitna arheološka istraživanja obredno-ukopnog prostora starčevačkog lokaliteta u Slavonskom Brodu, Obavijesti HAD-a 3/1997., Zagreb, 40-43.
- Minichreiter, K., 1999., Slavonki Brod, Galovo-Ciglana, sustavna istraživanja starčevačkog lokaliteta u godini 1998., Obavijesti HAD-a 1/1999, Zagreb, 25-29.
- Minichreiter, K., 2007., Slavonki Brod, Galovo, deset godina arheoloških istraživanja, MIARH knjiga 1, Zagreb.
- Minichreiter, K., 2008., Slavonki Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2007., AIA IV-2008, Zagreb, 32-35.

Summary

In July 2008, on the Galovo plot in the north-east section of Slavonki Brod, the Institute of Archaeology in Zagreb continued systematic archaeological excavations of the Neolithic Starčevo culture settlement belonging to its initial development stage. The work was carried out in a part of the settlement stretching east of working pits 205, 207 and 291 and encompassing the southern part of the ritual burial area, partly excavated in the first year of research. In the surface layer, the remains of two graves from the Bronze Age Barice-Gredani necropolis were discovered, while the upper parts of two large pit dwellings were found in the prehistoric humus.